

ΜΑΘΗΜΑ 27

2.5 ΤΟ ΘΕΩΡΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΤΙΜΗΣ

Θεωρία – Σχόλια – Μέθοδοι

Ασκήσεις (Αναζητώ ρίζα)

ΘΕΩΡΙΑ

1.

Θεώρημα Rolle

Αν μια συνάρτηση f είναι :

- συνεχής σε κλειστό διάστημα $[α, β]$
- παραγωγίσιμη στο ανοικτό $(α, β)$
- $f(α) = f(β)$

τότε υπάρχει $ξ ∈ (α, β)$ τέτοιο, ώστε $f'(ξ) = 0$

2.

Άλλη έκφραση του συμπεράσματος του Θ. Rolle

« τότε υπάρχει ρίζα της εξίσωσης $f'(x) = 0$ στο διάστημα $(α, β)$ »

3.

Γεωμετρική έκφραση του συμπεράσματος του Θ. Rolle

« τότε υπάρχει $ξ ∈ (α, β)$ τέτοιο, ώστε η εφαπτομένη της C_f στο σημείο $K(ξ, f(ξ))$ να είναι παράλληλη του άξονα $x'x$.

4.

Θ.Μ.Τ

Αν μια συνάρτηση f είναι :

- συνεχής σε κλειστό διάστημα $[α, β]$
- παραγωγίσιμη στο ανοικτό $(α, β)$

τότε υπάρχει $ξ ∈ (α, β)$ τέτοιο, ώστε $f'(ξ) = \frac{f(β) - f(α)}{β - α}$

5.

Άλλη έκφραση του συμπεράσματος του Θ. Μ. Τ

« τότε υπάρχει ρίζα της εξίσωσης $f'(x) = \frac{f(\beta) - f(\alpha)}{\beta - \alpha}$ στο διάστημα (α, β) »

6.

Γεωμετρική έκφραση του συμπεράσματος του Θ. Μ. Τ

« τότε υπάρχει $\xi \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο, ώστε η εφαπτομένη της C_f στο σημείο $K(\xi, f(\xi))$ να είναι παράλληλη της ευθείας AB , όπου $A(\alpha, f(\alpha))$ και $B(\beta, f(\beta))$

ΣΧΟΛΙΑ - ΜΕΘΟΔΟΙ

1.

Μια χρήσιμη πρόταση , συνέπεια του Θ. Rolle

Μεταξύ δύο ριζών παραγωγίσιμης συνάρτησης υπάρχει ρίζα της παραγώγου της.

Απόδειξη

Έστω x_1, x_2 (ας είναι $x_1 < x_2$) δύο ρίζες της συνάρτησης f .

f συνεχής στο $[x_1, x_2]$

παραγωγίσιμη στο (x_1, x_2)

$f(x_1) = f(x_2) = 0$

Άρα υπάρχει ρίζα της εξίσωσης $f'(x) = 0$
στο διάστημα (x_1, x_2)

2.

Για να αποδείξουμε ότι υπάρχει ρίζα της εξίσωσης $f(x) = 0$

Δοκιμάζουμε τους παρακάτω τρόπους :

i) Προφανής ρίζα

ii) Bolzano

iii) Απαγωγή σε άτοπο (έστω $f(x) \neq 0$ για κάθε x)

iv) Rolle σε παράγουσα της f (παράγουσα της f λέγεται συνάρτηση g
τέτοια , ώστε $g'(x) = f(x)$)

3.

Για να αποδείξουμε ότι εξίσωση $f(x) = 0$ έχει μοναδική ρίζα

Δοκιμάζουμε τους παρακάτω τρόπους :

i) Με το (2) αποδεικνύουμε ότι υπάρχει μια ρίζα.

ii) Για τη μοναδικότητα δοκιμάζουμε α) Μονοτονία

β) Απαγωγή σε άτοπο και Rolle

4.

Για να αποδείξουμε ότι εξίσωση $f(x) = 0$ έχει το πολύ μία ρίζα

Απαγωγή σε άτοπο (έστω ότι έχει δύο) και στη συνέχεια Rolle.

5.

Για να αποδείξουμε ότι εξίσωση $f(x) = 0$ έχει το πολύ δύο ρίζες

Απαγωγή σε άτοπο (έστω ότι έχει τρεις) και στη συνέχεια δύο φορές Rolle .

6.

Για να αποδείξουμε ότι εξίσωση $f(x) = 0$ έχει δύο ρίζες σε διάστημα (α, β) .

Χωρίζουμε το διάστημα σε δύο κατάλληλα διαστήματα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1.

Να αποδείξετε ότι η εξίσωση $\alpha \sin x + \beta \sin 2x + \gamma \sin 3x = 0$, $\alpha, \beta, \gamma \in \mathbb{R}$ έχει ρίζα στο διάστημα $(0, \pi)$.

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $\alpha \sin x + \beta \sin 2x + \gamma \sin 3x = 0$

Σχόλιο 2iv

Rolle στην παράγουσα

$$\alpha(\eta\mu x)' + \beta\left(\frac{1}{2}\eta\mu 2x\right)' + \gamma\left(\frac{1}{3}\eta\mu 3x\right)' = 0$$

$$\left(\alpha\eta\mu x + \beta\frac{1}{2}\eta\mu 2x + \gamma\frac{1}{3}\eta\mu 3x\right)' = 0$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $h(x) = \alpha\eta\mu x + \beta\frac{1}{2}\eta\mu 2x + \gamma\frac{1}{3}\eta\mu 3x$, $x \in [0, \pi]$,

οπότε αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $h'(x) = 0$.

h συνεχής και παραγωγίσιμη στο διάστημα $[0, \pi]$

$$h(0) = \alpha\eta\mu 0 + \beta\frac{1}{2}\eta\mu 0 + \gamma\frac{1}{3}\eta\mu 0 = \alpha \cdot 0 + \beta\frac{1}{2} \cdot 0 + \gamma\frac{1}{3} \cdot 0 = 0$$

$$h(\pi) = \alpha\eta\mu \pi + \beta\frac{1}{2}\eta\mu 2\pi + \gamma\frac{1}{3}\eta\mu 3\pi = \alpha \cdot 0 + \beta\frac{1}{2} \cdot 0 + \gamma\frac{1}{3} \cdot 0 = 0 = h(0)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα $(0, \pi)$

2.

Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο διάστημα $[\alpha, \beta]$ και παραγωγίσιμη στο (α, β) και ισχύει $f(\alpha) - f(\beta) = \alpha^2 - \beta^2$. Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (\alpha, \beta)$ ώστε να ισχύει $f'(\xi) = 2\xi$.

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $f'(x) - 2x = 0$ στο διάστημα (α, β)

$$f'(x) - (x^2)' = 0$$

$$(f(x) - x^2)' = 0$$

Σχόλιο 2iv

Rolle στην παράγουσα

Πάμε για Rolle στη συνάρτηση $h(x) = f(x) - x^2$

h συνεχής στο $[\alpha, \beta]$ και παραγωγίσιμη στο (α, β) σε διαφορά αντίστοιχων συναρτήσεων

$$h(\alpha) = f(\alpha) - \alpha^2$$

$$h(\beta) = f(\beta) - \beta^2$$

$$\text{Η υπόθεση } f(\alpha) - f(\beta) = \alpha^2 - \beta^2 \Rightarrow f(\alpha) - \alpha^2 = f(\beta) - \beta^2$$

$$\text{Άρα } h(\alpha) = h(\beta)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα (α, β)

3.

Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο διάστημα $[α, β]$ και παραγωγίσιμη στο $(α, β)$ με $f(x) \neq 0$ για κάθε $x \in (α, β)$. Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (α, β)$ ώστε

$$\text{να ισχύει } \frac{f'(\xi)}{f(\xi)} = \frac{1}{\alpha - \xi} + \frac{1}{\beta - \xi}$$

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $\frac{f'(x)}{f(x)} = \frac{1}{\alpha - x} + \frac{1}{\beta - x}$ στο διάστημα $(α, β)$

$$f'(x)(\alpha - x)(\beta - x) = f(x)(\beta - x) + f(x)(\alpha - x)$$

$$f'(x)(\alpha - x)(\beta - x) - f(x)(\beta - x) - f(x)(\alpha - x) = 0$$

$$f'(x)(\alpha - x)(\beta - x) + f(x)(\beta - x)(\alpha - x)' + f(x)(\alpha - x)(\beta - x)' = 0$$

$$(f(x)(\alpha - x)(\beta - x))' = 0$$

Πάμε για Rolle στη συνάρτηση $h(x) = f(x)(\alpha - x)(\beta - x)$

Σχόλιο 2iv
Rolle στην
παράγουσα

h συνεχής στο $[α, β]$ και παραγωγίσιμη στο $(α, β)$

στα γινόμενα αντίστοιχων συναρτήσεων

$$h(\alpha) = 0 = h(\beta)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα $(α, β)$

4.

Δίνεται συνάρτηση f συνεχής στο διάστημα $[0, \pi]$ και παραγωγίσιμη στο $(0, \pi)$.
Να αποδείξετε ότι :

i) εφαρμόζεται το Θ. Rolle για τη συνάρτηση $g(x) = e^{-f(x)} \eta \mu x$ στο διάστημα $[0, \pi]$

ii) η εξίσωση $f'(x) = \sigma \varphi x$ έχει ρίζα στο διάστημα $(0, \pi)$.

Προτεινόμενη λύση

i)

Η συνάρτηση $e^{-f(x)}$ είναι συνεχής σα σύνθεση συνεχών, οπότε και η $e^{-f(x)} \eta \mu x$ είναι συνεχής σαν γινόμενο συνεχών

Ομοίως, είναι παραγωγίσιμη.

$$g(0) = e^{-f(0)} \eta \mu 0 = e^{-f(0)} \cdot 0 = 0$$

$$g(\pi) = e^{-f(\pi)} \eta \mu \pi = e^{-f(\pi)} \cdot 0 = 0 = g(0)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $g'(x) = 0$ έχει ρίζα στο $(0, \pi)$. **(1)**

ii)

$$\begin{aligned} \text{Είναι } g'(x) &= (e^{-f(x)} \eta \mu x)' = (e^{-f(x)})' \eta \mu x + e^{-f(x)} (\eta \mu x)' \\ &= e^{-f(x)} (-f'(x)) \eta \mu x + e^{-f(x)} \sigma \upsilon \nu x \\ &= -e^{-f(x)} f'(x) \eta \mu x + e^{-f(x)} \sigma \upsilon \nu x \\ &= -e^{-f(x)} (f'(x) \eta \mu x - \sigma \upsilon \nu x) \quad \textbf{(2)} \end{aligned}$$

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $f'(x) = \sigma \varphi x$

$$f'(x) = \frac{\sigma \upsilon \nu x}{\eta \mu x}$$

Προσαρμογή στο (i)

$$f'(x) \eta \mu x = \sigma \upsilon \nu x$$

$$f'(x) \eta \mu x - \sigma \upsilon \nu x = 0$$

$$-e^{-f(x)} (f'(x) \eta \mu x - \sigma \upsilon \nu x) \stackrel{(2)}{\Leftrightarrow}$$

$$g'(x) = 0 \quad \text{που έχει ρίζα στο } (0, \pi), \text{ από την (1)}$$

5.

Οι συναρτήσεις f, g είναι συνεχείς στο $[a, b]$ και παραγωγίσιμες στο (a, b) με $g(a) \neq g(b)$ και $g'(x) \neq 0$ για κάθε $x \in (a, b)$.

Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (a, b)$ ώστε να ισχύει $\frac{f'(\xi)}{g'(\xi)} = \frac{f(b) - f(a)}{g(b) - g(a)}$

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $\frac{f'(x)}{g'(x)} = \frac{f(b) - f(a)}{g(b) - g(a)}$

$$f'(x) [g(b) - g(a)] = g'(x) [f(b) - f(a)]$$

$$f'(x) [g(b) - g(a)] - g'(x) [f(b) - f(a)] = 0$$

$$[f(x) [g(b) - g(a)] - g(x) [f(b) - f(a)]]' = 0$$

Οπότε, πάμε για Rolle στη συνάρτηση

$$H(x) = f(x) [g(b) - g(a)] - g(x) [f(b) - f(a)]$$

Η συνάρτηση H είναι συνεχής στο $[a, b]$ σε διαφορά συνεχών

Η συνάρτηση H είναι παραγωγίσιμη στο (a, b) σε διαφορά παραγωγίσιμων

$$\text{και } H(a) = f(a) [g(b) - g(a)] - g(a) [f(b) - f(a)]$$

$$= f(a) g(b) - f(a) g(a) - g(a) f(b) + g(a) f(a)$$

$$= f(a) g(b) - g(a) f(b) \quad (1)$$

$$H(b) = f(b) [g(b) - g(a)] - g(b) [f(b) - f(a)]$$

$$= f(b) g(b) - f(b) g(a) - g(b) f(b) + g(b) f(a)$$

$$= -f(b) g(a) + g(b) f(a) \quad (2)$$

$$\text{Από (1), (2)} \Rightarrow H(a) = H(b)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $H'(x) = 0$ έχει ρίζα στο (a, b)

6.

Η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο διάστημα $\left[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right]$ με $f(x) \neq 0$ για κάθε $x \in \left(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right)$. Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in \left(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right)$ ώστε να ισχύει $\frac{f'(\xi)}{f(\xi)} = \varepsilon \phi \xi$.

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $\frac{f'(x)}{f(x)} = \varepsilon \phi x$ στο διάστημα $\left(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right)$

$$\frac{f'(x)}{f(x)} = \frac{\eta \mu x}{\sigma \upsilon \nu x}$$

$$f'(x) \sigma \upsilon \nu x = f(x) \eta \mu x$$

$$f'(x) \sigma \upsilon \nu x - f(x) \eta \mu x = 0$$

$$f'(x) \sigma \upsilon \nu x + f(x) (\sigma \upsilon \nu x)' = 0$$

$$(f(x) \sigma \upsilon \nu x)' = 0$$

Οπότε, πάμε για Rolle στη συνάρτηση $h(x) = f(x) \sigma \upsilon \nu x$

h παραγωγίσιμη στο $\left[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right]$ άρα και συνεχής

$$h\left(-\frac{\pi}{2}\right) = f\left(-\frac{\pi}{2}\right) \sigma \upsilon \nu\left(-\frac{\pi}{2}\right) = f\left(-\frac{\pi}{2}\right) \cdot 0 = 0$$

$$h\left(\frac{\pi}{2}\right) = f\left(\frac{\pi}{2}\right) \sigma \upsilon \nu \frac{\pi}{2} = f\left(\frac{\pi}{2}\right) \cdot 0 = 0 \quad \text{δηλαδή} \quad h\left(-\frac{\pi}{2}\right) = h\left(\frac{\pi}{2}\right)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα στο $\left(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right)$

7.

Για την παραγωγίσιμη συνάρτηση $f: [a, \beta] \rightarrow (0, +\infty)$ δίνεται ότι $\ln f(\beta) - \ln f(a) = \beta - a$. Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (a, \beta)$ τέτοιο, ώστε $f'(\xi) = f(\xi)$

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $f'(x) = f(x)$ στο διάστημα (a, β)

$$f'(x) - f(x) = 0$$

$$f'(x)e^x - f(x)e^x = 0$$

$$f'(x)e^x - f(x)(e^x)' = 0$$

$$\frac{f'(x)e^x - f(x)(e^x)'}{(e^x)^2} = 0$$

$$\left(\frac{f(x)}{e^x} \right)' = 0$$

Για τη διαφορά $f'(x) - f(x)$,
Πρέπει να θυμόμαστε
αυτή την ενέργεια

Οπότε, πάμε για Rolle στη συνάρτηση $h(x) = \frac{f(x)}{e^x}$

h παραγωγίσιμη στο $[a, \beta]$ άρα και συνεχής

$$h(a) = \frac{f(a)}{e^a} \quad (1) \quad \text{και} \quad h(\beta) = \frac{f(\beta)}{e^\beta} \quad (2)$$

$$\text{Η υπόθεση } \ln f(\beta) - \ln f(a) = \beta - a \Rightarrow \ln \frac{f(\beta)}{f(a)} = \ln e^{\beta-a}$$

$$\frac{f(\beta)}{f(a)} = e^{\beta-a}$$

$$\frac{f(\beta)}{f(a)} = \frac{e^\beta}{e^a}$$

$$\frac{f(\beta)}{e^\beta} = \frac{f(a)}{e^a} \quad (3)$$

Από τις (1), (2), (3) συμπεραίνουμε $h(a) = h(\beta)$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα στο (a, β) .

Κι' ένας άλλος τρόπος

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $f'(x) = f(x)$ στο διάστημα (a, β)

$$\frac{f'(x)}{f(x)} = 1$$

$$\frac{f'(x)}{f(x)} - 1 = 0$$

$$(\ln f(x))' - x' = 0$$

$$(\ln f(x) - x)' = 0$$

Rolle για τη συνάρτηση $h(x) = \ln f(x) - x$ κ. λ. π

8.

Έστω συνάρτηση f παραγωγίσιμη στο $\mathbb{R}$ με $f'(x) \neq 0$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$.

i) Να αποδείξετε ότι η f είναι “1-1”.

ii) Αν η C_f διέρχεται από τα σημεία $A(1, 2011)$ και $B(-3, 1)$, να λύσετε την εξίσωση $f^{-1}(-2010 + f(x^2 - 3)) = -3$

iii) Να αποδείξετε ότι υπάρχει εφαπτομένη της C_f παράλληλη στην ευθεία

$$y = \frac{1005}{2}x + 1005$$

Προτεινόμενη λύση

i)

Έστω ότι η f δεν είναι “1-1”.

Θα υπάρχουν $x_1 \neq x_2$ ώστε $f(x_1) = f(x_2)$

Rolle στο διάστημα $[x_1, x_2] \Rightarrow$ υπάρχει $\xi \in (x_1, x_2)$ ώστε $f'(\xi) = 0$ που είναι άτοπο.

ii)

$$A \in C_f \Rightarrow f(1) = 2011$$

$$B \in C_f \Rightarrow f(-3) = 1$$

f είναι “1-1” $\Rightarrow$ υπάρχει η συνάρτηση f^{-1}

$$f^{-1}(-2010 + f(x^2 - 3)) = -3 \Leftrightarrow -2010 + f(x^2 - 3) = f(-3)$$

$$-2010 + f(x^2 - 3) = 1$$

$$f(x^2 - 3) = 2011$$

$$f(x^2 - 3) = f(1)$$

$$x^2 - 3 = 1$$

$$x^2 = 4 \Leftrightarrow x = 2 \text{ ή } x = -2$$

iii)

Αρκεί να αποδείξουμε ότι υπάρχει x_0 τέτοιο, ώστε $f'(x_0) = \frac{1005}{2}$.

Αναζητάμε, λοιπόν, ρίζα της εξίσωσης $f'(x) = \frac{1005}{2}$

$$2f'(x) = 1005$$

$$2f'(x) - 1005 = 0$$

$$(2f(x) - 1005x)' = 0 \quad (1)$$

Θεωρούμε $h(x) = 2f(x) - 1005x$

Η h είναι συνεχής στο $[-3, 1]$ σα διαφορά αντίστοιχων συναρτήσεων παραγωγίσιμη στο $(-3, 1)$ » »

$$h(-3) = 2f(-3) - 1005(-3) = 2 \cdot 1 + 3015 = 3017$$

$$h(1) = 2f(1) - 1005 \cdot 1 = 2 \cdot 2011 - 1005 = 4022 - 1005 = 3017 = h(-3)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα $(-3, 1)$

Από την (1), η εξίσωση $(2f(x) - 1005x)' = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα $(-3, 1)$

Απαγωγή σε άτοπο

9.

Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $[α, β]$ και παραγωγίσιμη στο $(α, β)$ με $f(α) = β$ και $f(β) = α$ και $0 < α < β$.

Να αποδείξετε ότι υπάρχει $x_0 \in (α, β)$ ώστε η εφαπτομένη της C_f στο σημείο $K(x_0, f(x_0))$ να διέρχεται από το $\Lambda(α + β, 0)$.

Προτεινόμενη λύση

Η εφαπτομένη ε στο K θα έχει εξίσωση $y - f(x_0) = f'(x_0)(x - x_0)$.

Για να διέρχεται από $\Lambda(α + β, 0)$, θα πρέπει να ισχύει

$$0 - f(x_0) = f'(x_0)(α + β - x_0)$$

$$-f(x_0) = f'(x_0)(α + β - x_0)$$

Αναζητάμε, λοιπόν, ρίζα της εξίσωσης $-f(x) = f'(x)(α + β - x)$

$$(α + β - x)' f(x) = f'(x)(α + β - x)$$

$$f'(x)(α + β - x) - (α + β - x)' f(x) = 0$$

$$\frac{f'(x)(α + β - x) - (α + β - x)' f(x)}{(α + β - x)^2} = 0$$

$$\left(\frac{f(x)}{α + β - x} \right)' = 0$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $h(x) = \frac{f(x)}{α + β - x}$, $x \in [α, β]$

Οπότε, αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $h'(x) = 0$

Είναι h συνεχής και παραγωγίσιμη στο $[α, β]$ σα λόγος αντίστοιχων συναρτήσεων

$$h(α) = \frac{f(α)}{α + β - α} = \frac{f(α)}{β} = \frac{β}{β} = 1$$

$$h(β) = \frac{f(β)}{α + β - β} = \frac{f(β)}{α} = \frac{α}{α} = 1$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα $(α, β)$

10.

Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $[\alpha, \beta]$, παραγωγίσιμη στο (α, β) και για κάθε $x \in [\alpha, \beta]$ ισχύει $f(x) > 0$. Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο, ώστε

$$f(\beta) \cdot e^{(\alpha-\beta) \frac{f'(\xi)}{f(\xi)}} = f(\alpha)$$

Προτεινόμενη λύση

$$f(\beta) \cdot e^{(\alpha-\beta) \frac{f'(\xi)}{f(\xi)}} = f(\alpha) \quad \Leftrightarrow \quad e^{(\alpha-\beta) \frac{f'(\xi)}{f(\xi)}} = \frac{f(\alpha)}{f(\beta)}$$

$$\ln e^{(\alpha-\beta) \frac{f'(\xi)}{f(\xi)}} = \ln \frac{f(\alpha)}{f(\beta)}$$

$$(\alpha - \beta) \frac{f'(\xi)}{f(\xi)} = \ln f(\alpha) - \ln f(\beta)$$

$$\frac{f'(\xi)}{f(\xi)} = \frac{\ln f(\beta) - \ln f(\alpha)}{\beta - \alpha}$$

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $\frac{f'(x)}{f(x)} = \frac{\ln f(\beta) - \ln f(\alpha)}{\beta - \alpha}$ στο διάστημα $[\alpha, \beta]$

$$(\ln f(x))' = \frac{\ln f(\beta) - \ln f(\alpha)}{\beta - \alpha}$$

Πάμε για Θ.Μ.Τ στη συνάρτηση $h(x) = \ln f(x)$ στο διάστημα $[\alpha, \beta]$

Η συνάρτηση h είναι συνεχής στο $[\alpha, \beta]$ σα σύνθεση συνεχών

και παραγωγίσιμη στο (α, β) σα σύνθεση παραγωγίσιμων

Άρα υπάρχει $\xi \in (\alpha, \beta)$ τέτοιος, ώστε $h'(\xi) = \frac{\ln f(\beta) - \ln f(\alpha)}{\beta - \alpha}$

$$(\ln f(\xi))' = \frac{\ln f(\beta) - \ln f(\alpha)}{\beta - \alpha}$$

11.

Έστω συνάρτηση $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}^*$ δύο φορές παραγωγίσιμη και $f'(a)f(b) = f(a)f'(b)$. Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (a, b)$ τέτοιο, ώστε $[f'(\xi)]^2 = f(\xi)f''(\xi)$

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $[f'(x)]^2 = f(x)f''(x)$ στο διάστημα $[a, b]$

$$f'(x)f'(x) = f(x)f''(x)$$

$$f(x)f''(x) - f'(x)f'(x) = 0$$

$$(f'(x))'f(x) - f'(x)f'(x) = 0$$

$$\frac{(f'(x))'f(x) - f'(x)f'(x)}{[f(x)]^2} = 0$$

$$\left(\frac{f'(x)}{f(x)}\right)' = 0$$

Πάμε για Θ. Rolle στη συνάρτηση $h(x) = \frac{f'(x)}{f(x)}$ στο διάστημα $[a, b]$

Η συνάρτηση h είναι συνεχής στο $[a, b]$ σα λόγος συνεχών, και είναι παραγωγίσιμη στο (a, b) σα λόγος παραγωγίσιμων.

$$h(a) = \frac{f'(a)}{f(a)} \quad (1) \quad \text{και} \quad h(b) = \frac{f'(b)}{f(b)} \quad (2)$$

$$\text{Η υπόθεση } f'(a)f(b) = f(a)f'(b) \Rightarrow \frac{f'(a)}{f(a)} = \frac{f'(b)}{f(b)} \quad (3)$$

$$\text{Από τις (1), (2), (3)} \Rightarrow h(a) = h(b)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα (a, b)

12.

Οι συναρτήσεις f, g είναι παραγωγίσιμες στο διάστημα $[a, b]$ με

$f(a) = f(b) = 0$. Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (a, b)$ τέτοιο ,

ώστε $f'(\xi) = f(\xi) \cdot g'(\xi)$

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $f'(x) = f(x) \cdot g'(x)$ στο διάστημα $[a, b]$

$$f'(x) - f(x) \cdot g'(x) = 0$$

Μια δύσκολη ενέργεια

$$f'(x) e^{-g(x)} - f(x) \cdot e^{-g(x)} g'(x) = 0$$

$$f'(x) e^{-g(x)} + f(x) \cdot (e^{-g(x)})' = 0$$

$$(f(x) e^{-g(x)})' = 0$$

Πάμε για Θ. Rolle στη συνάρτηση $h(x) = f(x) e^{-g(x)}$ στο διάστημα $[a, b]$

Η συνάρτηση h είναι παραγωγίσιμη , άρα και συνεχής στο $[a, b]$ στα γινόμενα αντίστοιχων συναρτήσεων

$$h(a) = f(a) e^{-g(a)} = 0 \cdot e^{-g(a)} = 0 \quad \text{και}$$

$$h(b) = f(b) e^{-g(b)} = 0 \cdot e^{-g(b)} = 0 \quad \text{δηλαδή} \quad h(a) = h(b)$$

13.

Η συνάρτηση f είναι δύο φορές παραγωγίσιμη στο διάστημα $[a, b]$ και ισχύει $f'(a) = f'(b) = 0$. Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (a, b)$ τέτοιο, ώστε $f''(\xi) = [f'(\xi)]^2$

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $f''(x) = [f'(x)]^2$ στο διάστημα $[a, b]$

$$f''(x) - [f'(x)]^2 = 0$$

$$f''(x) e^{-f(x)} - [f'(x)]^2 e^{-f(x)} = 0$$

$$(f'(x))' e^{-f(x)} + f'(x) (e^{-f(x)})' = 0$$

$$(f'(x) e^{-f(x)})' = 0$$

Πάμε για Θ. Rolle στη συνάρτηση $h(x) = f'(x) e^{-f(x)}$ στο διάστημα $[a, b]$

Η συνάρτηση h είναι παραγωγίσιμη, άρα και συνεχής στο $[a, b]$ στα γινόμενα αντίστοιχων συναρτήσεων

$$h(a) = f'(a) e^{-f(a)} = 0 \cdot e^{-f(a)} = 0 \quad \text{και}$$

$$h(b) = f'(b) e^{-f(b)} = 0 \cdot e^{-f(b)} = 0 \quad \text{δηλαδή} \quad h(a) = h(b)$$

Rolle $\Rightarrow$ η h έχει ρίζα στο διάστημα (a, b)

14.

Συνάρτηση f είναι δύο φορές παραγωγίσιμη στο $\mathbb{R}$ και η εξίσωση $e^x f(x) = 1$ έχει ρίζες τους αριθμούς $0, 1, 2$. Να αποδείξετε ότι η εξίσωση $e^x f''(x) = 1$ έχει πραγματική ρίζα στο διάστημα $(0, 2)$.

Προτεινόμενη λύση

$$O \ 0 \text{ ρίζα της εξίσωσης } e^x f(x) = 1 \Rightarrow e^0 f(0) = 1 \Rightarrow f(0) = 1$$

$$O \ 1 \text{ ρίζα της εξίσωσης } e^x f(x) = 1 \Rightarrow e^1 f(1) = 1 \Rightarrow f(1) = e^{-1}$$

$$O \ 2 \text{ ρίζα της εξίσωσης } e^x f(x) = 1 \Rightarrow e^2 f(2) = 1 \Rightarrow f(2) = e^{-2}$$

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $e^x f''(x) = 1$ στο διάστημα $(0, 2)$.

$$f''(x) = e^{-x}$$

$$f''(x) = e^{-x}$$

$$f''(x) - e^{-x} = 0$$

$$(f'(x))' + (e^{-x})' = 0$$

$$(f'(x) + e^{-x})' = 0$$

$$(f'(x) - (e^{-x})')' = 0$$

$$(f(x) - e^{-x})'' = 0$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $h(x) = f(x) - e^{-x}$, $x \in \mathbb{R}$.

Οπότε, αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $h''(x) = 0$ στο $(0, 1] \cup [1, 2)$.

h συνεχής και παραγωγίσιμη στο $[0, 1]$

$$h(0) = f(0) - e^{-0} = 1 - 1 = 0$$

$$h(1) = f(1) - e^{-1} = e^{-1} - e^{-1} = 0 \quad \text{Δηλαδή } h(0) = h(1)$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα $\xi_1 \in (0, 1)$

Ομοίως, η εξίσωση $h'(x) = 0$ έχει ρίζα $\xi_2 \in (1, 2)$

h' συνεχής και παραγωγίσιμη στο $[\xi_1, \xi_2]$

$$h'(\xi_1) = h'(\xi_2) = 0$$

Rolle $\Rightarrow$ η εξίσωση $h''(x) = 0$ έχει ρίζα $\xi \in (\xi_1, \xi_2)$

Μεταξύ δύο ριζών
συνάρτησης υπάρχει
ρίζα της παραγώγου
της

15.

Συνάρτηση $f: [0, 2] \rightarrow \mathbb{R}$ έχει συνεχή πρώτη παράγωγο και ισχύουν $f(0) = 0$, $f(1) = 1$, $f(2) = 1$. Να αποδείξετε ότι

i) υπάρχει $\xi_1 \in (0, 1)$ τέτοιο, ώστε $f'(\xi_1) = 1$

ii) υπάρχει $\xi_2 \in (1, 2)$ τέτοιο, ώστε $f'(\xi_2) = 0$

iii) υπάρχει $\xi_3 \in (0, 2)$ τέτοιο, ώστε $f'(\xi_3) = \frac{1}{4}$

iv) αν η f είναι δύο φορές παραγωγίσιμη, τότε υπάρχει $\xi \in (0, 2)$ τέτοιο, ώστε $f''(\xi) < 0$.

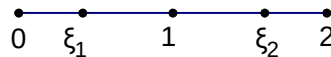
Προτεινόμενη λύση

i)

f συνεχής και παραγωγίσιμη στο $[0, 1]$, με Θ.Μ.Τ $\Rightarrow$

υπάρχει $\xi_1 \in (0, 1)$ τέτοιο, ώστε $f'(\xi_1) = \frac{f(1) - f(0)}{1 - 0} = \frac{1 - 0}{1} = 1$

ii)

f συνεχής και παραγωγίσιμη στο $[1, 2]$, με Θ.Μ.Τ $\Rightarrow$

υπάρχει $\xi_2 \in (1, 2)$ τέτοιο, ώστε $f'(\xi_2) = \frac{f(2) - f(1)}{2 - 1} = \frac{1 - 1}{1} = 0$

iii)

Επειδή είναι $f'(\xi_2) = 0$, $f'(\xi_1) = 1$ και f' συνεχής, το σύνολο τιμών της f' θα είναι τουλάχιστον το διάστημα $[0, 1]$.

Και επειδή $\frac{1}{4} \in (0, 1)$, κατά το θεώρημα ενδιάμεσων τιμών, θα υπάρχει

$\xi_3 \in (\xi_1, \xi_2)$, άρα και στο $(0, 2)$ ώστε να ισχύει $f'(\xi_3) = \frac{1}{4}$.

iv)

Επειδή f' συνεχής και παραγωγίσιμη στο διάστημα $[\xi_1, \xi_3]$, κατά το Θ.Μ.Τ,

θα υπάρχει $\xi \in (\xi_1, \xi_3)$, άρα και στο $(0, 2)$, ώστε να ισχύει

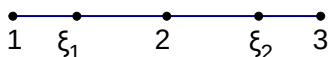
$$f''(\xi) = \frac{f'(\xi_3) - f'(\xi_1)}{\xi_3 - \xi_1} = \frac{\frac{1}{4} - 1}{\xi_3 - \xi_1} = \frac{-\frac{3}{4}}{\xi_3 - \xi_1} < 0, \text{ αφού } \xi_3 - \xi_1 > 0$$

16.

Έστω συνάρτηση f δύο φορές παραγωγίσιμη στο διάστημα $[1, 3]$.

Αν ισχύει $2f(2) = f(1) + f(3)$, να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (1, 3)$

τέτοιο, ώστε $f''(\xi) = 0$

Προτεινόμενη λύση

Σχόλιο 6

f παραγωγίσιμη, άρα και συνεχής στο $[1, 2]$, οπότε, από Θ.Μ.Τ

$$\text{υπάρχει } \xi_1 \in (1, 2) \text{ ώστε } f'(\xi_1) = \frac{f(2) - f(1)}{2 - 1} = f(2) - f(1) \quad (1)$$

f παραγωγίσιμη, άρα και συνεχής στο $[2, 3]$, οπότε, από Θ.Μ.Τ

$$\text{υπάρχει } \xi_2 \in (2, 3) \text{ ώστε } f'(\xi_2) = \frac{f(3) - f(2)}{3 - 2} = f(3) - f(2) \quad (2)$$

$$\text{Η υπόθεση } 2f(2) = f(1) + f(3) \Rightarrow f(2) - f(1) = f(3) - f(2),$$

οπότε, από τις (1), (2) συμπεραίνουμε $f'(\xi_1) = f'(\xi_2)$

Επειδή, όμως, f' παραγωγίσιμη, άρα και συνεχής στο $[1, 3]$, άρα και στο $[\xi_1, \xi_2]$,

με Rolle συμπεραίνουμε ότι υπάρχει $\xi \in (\xi_1, \xi_2)$, άρα και $\xi \in (1, 3)$ τέτοιο,

ώστε $f''(\xi) = 0$

17.

Έστω συνάρτηση f δύο φορές παραγωγίσιμη στο διάστημα $[a, \beta]$ και

$\gamma \in (a, \beta)$. Αν οι αριθμοί a, γ, β είναι διαδοχικοί όροι αριθμητικής προόδου, όπως

επίσης και οι αριθμοί $f(a), f(\gamma), f(\beta)$, να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (a, \beta)$

τέτοιο, ώστε $f''(\xi) = 0$

Υπόδειξη

Ακολουθήσε την άσκηση 16

18.

Έστω συνάρτηση f δύο φορές παραγωγίσιμη στο διάστημα $[1, e]$ και ισχύει

$$f(1) = 1, f(2) = 4 - \ln 2, f(e) = e^2 - 1. \text{ Να αποδείξετε ότι υπάρχει } \xi \in (1, e)$$

τέτοιο, ώστε $f''(\xi) = \frac{1}{\xi^2} + 2$

Προτεινόμενη λύση

Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $f''(x) = \frac{1}{x^2} + 2$ στο διάστημα $[1, e]$

$$f''(x) - \frac{1}{x^2} - 2 = 0$$

$$(f'(x))' + \left(\frac{1}{x}\right)' - (2x)' = 0$$

$$(f'(x) + \frac{1}{x} - 2x)' = 0$$

$$(f'(x) + (\ln x)' - (x^2)')' = 0$$

$$(f(x) + \ln x - x^2)'' = 0$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $h(x) = f(x) + \ln x - x^2$, $x \in [1, e]$

Οπότε, Αναζητάμε ρίζα της εξίσωσης $h''(x) = 0$ στο διάστημα $[1, e]$

h παραγωγίσιμη, άρα και συνεχής, στο $[1, 2]$ σαν άθροισμα παραγωγίσιμων

Θ.Μ.Τ $\Rightarrow$ υπάρχει $\xi_1 \in (1, 2)$ ώστε

$$\begin{aligned} h'(\xi_1) &= \frac{h(2) - h(1)}{2 - 1} = [f(2) + \ln 2 - 2^2] - [f(1) + \ln 1 - 1^2] \\ &= [4 - \ln 2 + \ln 2 - 4] - [1 + 0 - 1] = 0 \quad (1) \end{aligned}$$

h παραγωγίσιμη, άρα και συνεχής, στο $[2, e]$ σαν άθροισμα παραγωγίσιμων

Θ.Μ.Τ $\Rightarrow$ υπάρχει $\xi_2 \in (2, e)$ ώστε

$$\begin{aligned} h'(\xi_2) &= \frac{h(e) - h(2)}{e - 2} = \frac{1}{e - 2} [[f(e) + \ln e - e^2] - [f(2) + \ln 2 - 2^2]] \\ &= \frac{1}{e - 2} [e^2 - 1 + 1 - e^2] - [4 - \ln 2 + \ln 2 - 4] = 0 \quad (2) \end{aligned}$$

h' παραγωγίσιμη, άρα και συνεχής, στο $[\xi_1, \xi_2]$ σαν άθροισμα παραγωγίσιμων

και από (1), (2) έχουμε $h'(\xi_1) = h'(\xi_2)$, οπότε με θεώρημα Rolle στο $[\xi_1, \xi_2]$,

υπάρχει ρίζα της εξίσωσης $h''(x) = 0$ στο (ξ_1, ξ_2) , άρα και στο $(1, e)$

19.

Να δείξετε ότι η εξίσωση $x^4 + ax^2 + \beta x + \gamma = 0$, $a > 0$ το πολύ δύο πραγματικές ρίζες μπορεί να έχει .

Προτεινόμενη Λύση

Έστω ότι η εξίσωση έχει τρεις ρίζες ρ_1, ρ_2, ρ_3 με $\rho_1 < \rho_2 < \rho_3$ τότε σε κάθε ένα από τα διαστήματα $[\rho_1, \rho_2]$, $[\rho_2, \rho_3]$

εύκολα αποδεικνύεται ότι για την συνάρτηση

$$f(x) = x^4 + ax^2 + \beta x + \gamma \text{ ισχύει το θ. Rolle .}$$

Συνεπώς θα υπάρχουν $\xi_1 \in (\rho_1, \rho_2)$ και $\xi_2 \in (\rho_2, \rho_3)$ έτσι ώστε

$$f'(\xi_1) = 0 \text{ και } f'(\xi_2) = 0$$

Τώρα

Η συνάρτηση $f'(x) = 4x^3 + 2ax + \beta$ είναι φανερό ότι ικανοποιεί το θ. Rolle , στο $[\xi_1, \xi_2]$ οπότε θα υπάρχει ένα $x_0 \in (\xi_1, \xi_2)$ έτσι ώστε $f''(x_0) = 0$ δηλαδή

$$12x_0^2 + 2a = 0 \text{ πράγμα άτοπο αφού } a > 0 .$$

Επομένως η αρχική εξίσωση δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο ρίζες .

Σχόλιο 5

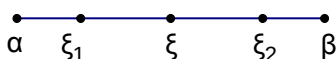
20.

Συνάρτηση f είναι δύο φορές παραγωγίσιμη στο διάστημα $[a, \beta]$ με $f(a) > f(\beta)$, $f'(a) > 0$ και $f'(\beta) > 0$. Να αποδείξετε ότι η εξίσωση $f''(x) = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα (a, β) .

Προτεινόμενη λύση

f παραγωγίσιμη άρα και συνεχής, στο $[a, \beta]$

Θ.Μ.Τ $\Rightarrow$ υπάρχει $\xi \in (a, \beta)$ ώστε $f'(\xi) = \frac{f(\beta) - f(a)}{\beta - a} < 0$ αφού ο αριθμητής είναι αρνητικός και ο παρονομαστής θετικός.

f' συνεχής στο $[a, \xi]$ και $f'(a) f'(\xi) < 0$, κατά Bolzano υπάρχει $\xi_1 \in (a, \xi)$ τέτοιο, ώστε $f'(\xi_1) = 0$

Ομοίως, υπάρχει $\xi_2 \in (\xi, \beta)$ τέτοιο, ώστε $f'(\xi_2) = 0$

Rolle για την f' στο διάστημα $(\xi_1, \xi_2) \Rightarrow$

η εξίσωση $f''(x) = 0$ έχει ρίζα στο διάστημα (ξ_1, ξ_2) , άρα και στο (a, β) .

Σχόλιο 6